

**Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка**

Економічний факультет

“Затверджено”

Декан економічного факультету

Михайлишин Р.В.

**ПРОГРАМА
ВСТУПНИХ ІСПИТІВ ДО АСПРАНТУРИ**

**зі спеціальності
071 “Облік і оподаткування”**

Розглянуто і затверджено
на засіданні кафедри обліку і аудиту
Протокол №10 від 26 червня 2020 р.
Завідувач кафедри обліку і аудиту

Ковалюк О.М.

Затверджено
на засіданні Вченої ради
економічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
30 червня 2020 р. (протокол № 7)

Львів 2020

1. Загальні положення

Програма включає перелік основних тем, проблем та питань, які треба вивчити для складання вступних іспитів до аспірантури зі спеціальності 071 “Облік і оподаткування”. Претенденти на вступ до аспірантури повинні володіти знаннями з дисциплін циклу професійної підготовки: “Бухгалтерський облік”, “Аудит”, “Економічний аналіз”, “Фінансовий облік I”, “Фінансовий облік II”, “Управлінський облік”, “Облік і звітність в оподаткуванні”, “Звітність підприємства”. Програма іспиту для вступу в аспірантуру за спеціальністю 071 “Облік і оподаткування” складається зі загальних положень програми дисциплін і списку рекомендованої літератури до кожної дисципліни.

Змістовий модуль 1. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК

Тема 1. Сутність і характеристика бухгалтерського обліку.

Господарська діяльність підприємства у системі обліку. Поняття та види обліку. Вимірники, що застосовують в обліку Мета, завдання, функції бухгалтерського обліку, принципи та вимоги до його ведення. Поняття господарської операції. Види діяльності, що відображають в бухгалтерському обліку. Державне регулювання бухгалтерського обліку. Бухгалтерська фінансова звітність підприємств та її якісні характеристики. Облікова політика підприємства.

Тема 2. Предмет і метод бухгалтерського обліку

Предмет та об'єкти бухгалтерського обліку. Класифікація господарських засобів і джерел їх формування. Метод бухгалтерського обліку та його елементи.

Тема 3. Бухгалтерський баланс.

Сутність бухгалтерського балансу та особливості його побудови. Основне балансове рівняння. Структура бухгалтерського балансу. Статті активів та пасивів балансу. Розділи балансу.

Господарські операції та їх вплив на бухгалтерський баланс. Сутність бухгалтерських операцій та їх типи (4 типи операцій та їх взаємозв'язок з валютою балансу підприємства).

Тема 4. Рахунки бухгалтерського обліку та подвійний запис.

Поняття бухгалтерських рахунків, їх призначення та структура. Дебет та кредит рахунку. Синтетичні й аналітичні рахунки. Активні, пасивні, активно-пасивні рахунки. Сутність подвійного запису та його значення в бухгалтерському обліку. Кореспонденція рахунків, бухгалтерське проведення.

Порядок класифікації рахунків бухгалтерського обліку. Види рахунків за класифікаційними ознаками. Призначення та побудова основних, регулюючих та операційних рахунків. Сутність балансових та позабалансових рахунків. План рахунків бухгалтерського обліку та особливості його побудови для підприємств та організацій.

Тема 5. Документування та інвентаризація.

Документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку. Стандартизація й уніфікація первинних документів. Основні вимоги до оформлення та обов'язкові реквізити первинних документів. Етапи бухгалтерського опрацювання первинних документів (кодування, групування, контирування, таксування). Типи документів. Документообіг та його графік. Сутність та потреба проведення інвентаризації. Види інвентаризації. Об'єкти, порядок проведення інвентаризації та оформлення її результатів.

Тема 6. Оцінювання і калькулювання

Сутність та значення вартісної оцінки. Базові підходи до оцінювання активів, зобов'язань та операцій; види оцінок (поняття справедливої, первісної, залишкової, ліквідаційної вартості). Калькулювання в системі бухгалтерського обліку. Суть калькулювання та зміст калькуляції. Методи калькулювання. Види калькуляцій.

Тема 7. Облікові регістри, техніка, форми та організація обліку на підприємствах

Види і форми облікових регістрів. Форми бухгалтерського обліку: меморіально-ордерна, журнальна (журнально-ордерна), спрощена, автоматизована. Помилки в бухгалтерських записах, способи їх виявлення і виправлення. Самостійність підприємства в організації бухгалтерського обліку. Організаційні форми побудови бухгалтерської служби на підприємстві. Функції бухгалтерських працівників.

Рекомендована література

1. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 16.07.1999 р. №996 – XIV (зі змінами та доповненнями). URL : [http:// zakon1.rada.gov.ua/go/996-14](http://zakon1.rada.gov.ua/go/996-14).
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 30.11. 1999 р. №291 (зі змінами та доповненнями). URL: <http:// zakon1.rada.gov.ua/go/z0893-99>.
3. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 28 березня 2013 року № 433 (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/>
4. Методичні рекомендації щодо формування облікової політики підприємства : Наказ Міністерства фінансів України 27 червня 2013 р. № 635 (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/>
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-17 (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, затверджене наказом МФУ від 7.02.2013 р. № 73 (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/>

7. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік : підручник. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 480 с.
8. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник / Ф. Ф. Бутинець, Н.М. Малюга, І.В. Жиглей та ін.; під заг. ред. Ф.Ф. Бутинця. 8-те вид., доп. і перероб. Житомир: ПП "Рута", 2009. 912 с.
9. Зубілевич С.Я. Посібник з бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності підприємствами України (За національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку). 3-є вид., перероб. та доп. К.: 2012. 472 с.
10. Кім Ю.Г. Бухгалтерський облік: Первинні документи та порядок їх заповнення: навчальний посібник. К: Центр учбової літератури, 2014. 600 с.
11. Кужельний М.В., Лінник В.Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник. КНЕУ. 2011. 334 с.
12. Лень В., Гливенко В. Бухгалтерський облік в Україні. Основи та практика: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2018. 608 с.
13. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік: підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2017. 670с.
14. Ларікова Л.Ф. Бухгалтерський облік : Навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни / Л. Ф. Ларікова, Л. І. Білоусова, І. О. Гавриленко – Луганськ: Вид-во Східноукр. нац. ін-ту ім. В. Даля. – 2012. – 384 с.
15. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник. К.: Алерта, 2016. 928 с.

Змістовий модуль 2. ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК

Тема 1. Основи побудови фінансового обліку

Зміст і завдання фінансового обліку. Користувачі облікової інформації та їх інформаційні потреби. Нормативне регулювання фінансового обліку. Основи організації фінансового обліку.

Тема 2. Облік грошових коштів

Суть і структура грошових коштів та їх еквівалентів. Облік касових операцій. Облік операцій на поточних рахунках в національній валюті. Облік операцій на поточних рахунках в іноземній валюті. Облік наявності та руху інших грошових коштів.

Тема 3. Облік дебіторської заборгованості

Суть дебіторської заборгованості, її види та оцінка. Організація обліку довгострокової та поточної дебіторської заборгованості. Облік розрахунків за майно, передане у фінансову оренду. Облік розрахунків за векселями одержаними. Облік розрахунків з покупцями і замовниками. Облік розрахунків за виданими авансами. Облік розрахунків з підзвітними особами. Облік розрахунків за нарахованими доходами. Облік розрахунків за претензіями. Облік розрахунків за відшкодуванням завданих збитків. Облік розрахунків з іншими дебіторами. Сумнівна та безнадійна дебіторська заборгованість. Методи формування та порядок

використання резерву сумнівних боргів. Відображення дебіторської заборгованості у фінансовій звітності підприємства.

Тема 4. Облік запасів підприємства

Визнання, класифікація та умови визнання запасів підприємства. Оцінка запасів підприємством. Організація первинного, синтетичного і аналітичного обліку запасів. Облік надходження запасів на підприємство. Облік вибуття запасів. Методи оцінки запасів при вибутті. Облік та розподіл транспортно-заготівельних витрат. Облік виробничих запасів. Облік палива. Особливості обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів. Облік операцій з тарою. Оцінка запасів на дату балансу. Чиста вартість реалізації запасів. Інвентаризація запасів та відображення її результатів у обліку.

Тема 5. Облік готової продукції

Зміст готової продукції та умови її визнання. Формування первинної вартості готової продукції. Облік витрат на виробництво готової продукції. Облік виробничого браку та витрат на його виправлення. Зміст, оцінка й облік незавершеного виробництва. Облік напівфабрикатів власного виробництва.

Тема 6. Облік основних засобів та інших необоротних матеріальних активів

Суть, класифікація та оцінка основних засобів. Первинний облік операцій з основними засобами. Синтетичний і аналітичний облік основних засобів. Облік операцій придбання і виготовлення основних засобів. Амортизація основних засобів. Облік та умови капіталізації витрат на ремонт, модернізацію та реконструкцію основних засобів. Облік вибуття основних засобів із підприємства. Особливості обліку основних засобів, призначених для продажу. Облік переоцінки та індексації вартості основних засобів. Втрата і відновлення корисності основних засобів та відображення їх наслідків в обліку. Інвентаризація основних засобів на підприємстві та відображення її результатів. Облік оренди основних засобів. Зміст і особливості обліку інших необоротних матеріальних активів. Відображення інформації про основні засоби у звітності підприємства.

Тема 7. Облік нематеріальних активів

Нематеріальні активи, їх класифікація та оцінка. Організація первинного, синтетичного й аналітичного обліку нематеріальних активів. Облік надходження нематеріальних активів. Порядок нарахування та облік амортизації нематеріальних активів. Облік витрат на обслуговування та вдосконалення нематеріальних активів. Облік вибуття нематеріальних активів. Особливості обліку та умови капіталізації витрат на дослідження і розробки. Переоцінка первісної вартості нематеріальних активів. Звітність підприємства про нематеріальні активи.

Тема 8. Облік фінансових інвестицій

Суть та види фінансових інвестицій. Поточні та довгострокові фінансові інвестиції. Первісна оцінка й облік придбання фінансових інвестицій. Методи оцінки фінансових інвестицій на дату балансу. Облік інвестицій у боргові зобов'язання. Облік облігацій, придбаних з премією та дисконтом. Амортизована

собівартість інвестицій. Облік інвестицій у акції. Облік фінансових інвестицій за методом участі в капіталі. Особливості обліку операцій з пов'язаними сторонами. Особливості обліку спільної діяльності без створення юридичної особи. Облік поточних фінансових інвестицій. Оцінка поточних фінансових інвестицій. Облік придбання, утримання та продажу поточних фінансових інвестицій. Розкриття інформації про фінансові інвестиції у звітності.

Тема 9. Консолідована звітність та гудвіл.

Консолідація фінансової звітності. Методика і техніка складання консолідованої фінансової звітності. Облік злиття підприємств. Гармонізація принципів та методів консолідації фінансових звітів. Зміст, види і облік гудвілу, його відображення у консолідованому балансі.

Тема 10. Облік поточних зобов'язань

Зміст, умови визнання й оцінка зобов'язань. Класифікація зобов'язань підприємства. Організація синтетичного і аналітичного обліку зобов'язань. Суть процесу постачання. Облік кредиторської заборгованості за рахунками з постачальниками та підрядниками. Документальне оформлення операцій за розрахунками із постачальниками та підрядниками. Нестачі при отриманні товарно-матеріальних цінностей та їх відображення в обліку. Облік поточної частини довгострокових зобов'язань. Облік короткострокових зобов'язань за рахунками з банками та іншими позиками. Поняття та класифікація банківських кредитів. Процес банківського кредитування. Облік короткострокових кредитів банку. Облік витрат на відсотки за кредитами банків. Облік заборгованості за короткостроковими векселями виданими. Облік поточної заборгованості за довготерміновими зобов'язаннями. Облік розрахунків за іншими операціями. Облік розрахунків за авансами отриманими. Облік внутрішніх розрахунків. Облік розрахунків за іншими кредиторами. Облік розрахунків з учасниками. Відображення інформації про зобов'язання у фінансовій звітності підприємства.

Тема 11. Облік довгострокових зобов'язань

Зміст, групування й оцінка довготермінових зобов'язань. Облік довгострокових кредитів банку. Види облігацій, порядок їх емісії та визначення теперішньої вартості. Облік довготермінових облігацій, емітованих за номінальною вартістю. Облік довготермінових облігацій, емітованих зі знижкою (дисконтом). Облік довготермінових облігацій, емітованих з премією. Облік довготермінових векселів виданих. Облік довготермінових зобов'язань за фінансовою орендою.

Тема 12. Облік забезпечень наступних витрат і платежів та цільового фінансування

Зміст, групування та умови формування підприємством забезпечень. Оцінка забезпечень. Організація обліку забезпечень. Оцінка та облік забезпечень за виплатами працівникам. Оцінка та облік забезпечень за гарантійними ремонтами. Облік інших забезпечень. Особливості визнання та оцінки непередбачуваних зобов'язань. Суть цільового фінансування і цільових надходжень. Облік придбання

активів за рахунок коштів, виділених з державного бюджету. Облік отриманих державних субсидій (дотацій).

Тема 13. Облік розрахунків з бюджетом за податками і платежами

Класифікація податків і зборів та джерела їх нарахування. Облік розрахунків за податками і платежами. Облік податку на прибуток. Облік поточного податку на прибуток. Групування та вплив податкових різниць. Облік відстрочених податкових активів і зобов'язань за методом зобов'язань за балансом. Відображення відстрочених податків на прибуток у фінансовій звітності. Облік податку на додану вартість. Зміст податку на додану вартість, платники та об'єкти оподаткування. Облік податкових зобов'язань та податкового кредиту з податку на додану вартість. Облік сум податку на додану вартість, які підлягають сплаті (відшкодуванню) з бюджету. Облік інших податків і платежів.

Тема 14. Облік розрахунків з оплати праці та соціальних виплат на підприємстві

Суть заробітної плати, її види та форми. Державне регулювання системи оплати праці в Україні. Облік особового складу та відпрацьованого часу. Документальне оформлення та облік нарахування заробітної плати. Нарахування на фонд оплати праці. Види та облік утримань зі заробітної плати. Документування та облік виплати заробітної плати. Облік розрахунків за депонентами. Зміст і види відпусток. Облік нарахування і виплати відпускних сум. Компенсація за невикористану відпустку. Види та облік соціальних виплат на підприємстві.

Тема 15. Облік власного капіталу

Власний капітал та його складові. Формування та облік власного капіталу. Інтерпретація статей власного капіталу. Поняття, призначення і облік статутного капіталу. Облік змін статутного капіталу. Облік розрахунків з акціонерами (учасниками). Облік пайового капіталу. Облік додаткового капіталу. Облік резервного капіталу. Облік неоплаченого капіталу. Особливості обліку вилученого капіталу. Поняття і призначення пайового капіталу. Облік змін власного капіталу. Звітність про власний капітал.

Тема 16. Облік доходів, витрат та фінансових результатів

Економічна суть, групування та критерії визнання доходів підприємства. Облік доходів від основної операційної діяльності. Облік інших операційних доходів. Облік доходів від інвестиційної діяльності. Облік фінансових доходів.

Облік витрат підприємства. Зміст, критерії визнання та класифікація витрат підприємства. Синтетичний та аналітичний облік витрат діяльності. Облік витрат за економічними елементами та статтями калькуляції. Облік і розподіл загальновиробничих витрат. Порядок формування собівартості готової продукції. Собівартість реалізації продукції, товарів, робіт і послуг. Облік адміністративних витрат. Облік витрат на збут. Облік інших операційних витрат. Облік фінансових витрат. Облік витрат інвестиційної діяльності. Формування, оподаткування й облік фінансових результатів.

Рекомендована література

1. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 16.07.1999 р. №996 – XIV (зі змінами та доповненнями). URL : [http:// zakon1.rada.gov.ua/go/996-14](http://zakon1.rada.gov.ua/go/996-14).
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 30.11. 1999 р. №291 (зі змінами та доповненнями). URL: <http:// zakon1.rada.gov.ua/go/z0893-99>.
3. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 28 березня 2013 року № 433 (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/>
4. Методичні рекомендації щодо формування облікової політики підприємства : Наказ Міністерства фінансів України 27 червня 2013 р. № 635 (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/>
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-17 (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, затверджене наказом МФУ від 7.02.2013 р. № 73 (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/>
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/>
8. Лисиченко О.О., Атамас П.Й., Атамас О.П. Фінансовий облік: навчальний посібник / За заг. ред. к.е.н, проф. П.Й. Атамаса. К.: “ЦУЛ”, 2019. 356 с.
9. Сейдаметова Л.Д. Фінансовий облік: теорія, практика і тестові завдання. Навчальний посібник / Л.Д. Сейдаметова. Сімферополь: КРП “Видавництво “Кримнавчпеддержвидав”, 2011. 494 с.
10. Фінансовий облік 1 : навч. посіб. : слайд-конспект / [П. Й. Атамас та ін.]; Дніпропетр. ун-т ім. Альфреда Нобеля. Дніпропетровськ, 2015. 199 с.
11. Фінансовий облік 2 : навч. посіб. : слайд-конспект / [Атамас П. Й. та ін.]; Дніпропетр. нац. ун-т ім. Альфреда Нобеля. Дніпропетровськ, 2015. 179 с.
12. Фінансовий облік: навч. посіб. / Л. К. Сук, П. Л. Сук. 2-ге вид., перероб. і допов. К. : Знання, 2012. 647 с.
13. Фінансовий облік : підруч. для студентів ВНЗ / [Я. Д. Крупка та ін.]; Терноп. нац. екон. ун-т. - 3-тє вид., допов. та переробл. Тернопіль : ТНЕУ, 2014. 417 с.
14. Фінасовий облік 1 (у схемах і таблицях) Ч. 1: навч. посіб./ М.Т. Теловата, О.В. Петраковська. К.: Інтердрук, 2019. 217 с.
15. Є. Ю. Шара, І. Є. Соколовська-Гонтаренко Фінансовий облік I : навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2016. 336 с.
16. Є. Ю. Шара, І. Є. Соколовська-Гонтаренко Фінансовий облік II : навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2016. 308 с

Змістовий модуль 3. УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК

Тема 1. Теоретичні основи управлінського обліку та етапи його розвитку

Зміст теми: Роль і місце управлінського обліку в системі сучасного обліку та менеджменту. Суть, предмет і об'єкт управлінського обліку. Методи управлінського обліку, їх характеристика. Функції бухгалтера-аналітика в процесі управління. Залежність функцій управлінського обліку від функцій управління. Порівняльна характеристика фінансового і управлінського обліку. Історичні етапи формування і розвитку управлінського обліку. Нормативно-правове регулювання управлінського обліку.

Тема 2. Організація управлінського обліку на підприємстві

Основні організаційні чинники вибору підсистеми управлінського обліку й ознаки класифікації цих підсистем. Загальна, інтегрована, автономна підсистеми управлінського обліку.

Тема 3. Класифікаційна структура витрат в управлінському обліку

Основні критерії класифікації витрат за видами діяльності: операційні, фінансові, інвестиційні. Особливість класифікації витрат за напрямками обліку. Вичерпані та невичерпані витрати. Витрати періоду і витрати на продукцію. Основні елементи виробничих витрат. Прямі та непрямі витрати. Зміст змінних та напівзмінних витрат. Побудова графіків. Постійні та напівпостійні витрати. Дискреційні та обов'язкові витрати. Характеристика релевантного діапазону діяльності. Суть релевантних і нерелевантних витрат. Інкрементні й маржинальні витрати. Визначення втраченої вигоди (можливих витрат). Обґрунтування поділу витрат на контрольовані та неконтрольовані.

Тема 4. Прогнозування витрат для прийняття управлінських рішень

Короткотермінові та довготермінові управлінські рішення. Характеристика процесу підготовки та прийняття рішення. Критерії релевантності витрат і доходів. Зміст поведінки витрат. Фактори витрат для різних функцій бізнесу. Суть функції витрат. Складові формули витрат. Методи визначення функції витрат. Технологічний аналіз. Суть методу аналізу рахунків. Переваги та вади методу вищої-нижчої точки. Пастка методу вищої-нижчої точки. Метод візуального пристосування. Різниця між простим і множинним регресійним аналізом. Метод найменших квадратів. Лінія регресії. Критерії вибору однієї функції витрат серед багатьох. Суть коефіцієнту детермінації. Зміст стандартної помилки обрахунку та її визначення. Суть стандартної помилки коефіцієнта.

Тема 5. Виробничий та калькуляційний облік витрат

Зміст, мета й етапи виробничого обліку. Метод, завдання та об'єкти калькуляційного обліку. Його взаємозв'язок з виробничим обліком. Суть калькуляції, об'єкту калькулювання, калькуляційної одиниці в системі калькуляційного обліку. Обґрунтування видів калькуляцій. Зміст кожного з видів

калькуляційних одиниць. Поняття й види собівартості. Структура й облік прямих витрат на виробництво. Облік незавершеного виробництва. Зміст загальновиробничих витрат і їх розподіл між об'єктами калькулювання. Склад загальновиробничих витрат і рахунки для їх обліку. Етапи розподілу виробничих накладних витрат. Коефіцієнт розподілу загальновиробничих витрат. Причини виникнення недорозподілених або зайворозподілених накладних витрат. Два способи списання недорозподілених або перерозподілених накладних витрат, які використовуються в кінці звітнього періоду. Методи розподілу виробничих накладних витрат обслуговуючих підрозділів між виробничими. Особливості включення загальновиробничих витрат до собівартості реалізованої продукції згідно з П(С)БО 16 "Витрати".

Тема 6. Зведений облік витрат за економічними елементами та статтями калькуляції

Критерії визнання витрат. Особливість і призначення поділу витрат за економічними елементами в процесі виготовлення продукції. Їх взаємозв'язок зі статтями калькуляції. Облік матеріальних витрат. Зворотні відходи. Основні складові та облік елементу "Витрати на оплату праці". Основна і додаткова заробітна плата. Економічна суть та облік елементу "Відрахування на соціальні заходи". Основні складові та облік елементу "Амортизація". Суть та облік інших операційних витрат. Облік витрат від браку. Облік витрат на гарантійний ремонт. Облік витрат операційної діяльності на рахунках класу 8. Облік витрат операційної діяльності на рахунках класу 9. Характеристика реєстрів аналітичного обліку витрат, які використовуються на підприємстві. Відображення операційних витрат у фінансовій звітності підприємства

Тема 7. Методи калькулювання собівартості продукції, робіт, послуг

Загальна модель впровадження системи виробничого обліку на підприємстві. Технологічний аспект вибору методики калькулювання собівартості продукції: калькулювання за замовленнями; калькулювання за процесами. Вплив наявності постійних виробничих витрат на вибір методу калькулювання собівартості продукції та на формування "Звіту про фінансові результати підприємства": калькулювання за повними витратами; калькулювання за змінними витратами. Обґрунтування переваг і вад системи калькулювання змінних витрат. Забезпечення контролю витрат в калькуляційному обліку: метод обліку фактичних витрат; нормативний метод калькулювання; метод обліку стандартних витрат, його основні відмінності від нормативного методу калькулювання. Характеристика системи калькулювання витрат на основі діяльності. Її переваги та недоліки. Вплив виробничого обліку та калькулювання на прийняття управлінських рішень й прогнозування їх наслідків.

Тема 8. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку.

Суть взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку. Визначення точки безбитковості. Коефіцієнт маржинального доходу та його роль у прогнозуванні показників діяльності підприємства. Характеристика методів визначення точки

беззбитковості: рівнянь, маржинального доходу, графічного. Визначення обсягу реалізації, потрібного для одержання бажаного прибутку. Користь графічного відображення взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку. Види графіків для аналізу взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку. Запас міцності (припустима маржа), її використання. Різниця між валовим доходом і маржинальним прибутком підприємства. Використання графіку співвідношення "витрати – обсяг – прибуток" під час складання плану виробництва підприємства. Операційний важіль. Розрахунок фактора операційного важеля. Комбінація продажу. Точка беззбитковості в умовах багатопродуктового виробництва. Розрахунок середньозваженого маржинального доходу й прогнозування результатів діяльності підприємства..

Тема 9. Аналіз релевантної інформації для ухвалення операційних рішень.

Диференціальний аналіз альтернативних рішень. Інформація, яка є релевантною для рішення про доцільність прийняття спеціального замовлення. Інформація, яка є релевантною для рішення про доцільність "виробляти чи купляти". Інформація, яка є релевантною для рішення про доцільність розширення чи скорочення сегменту. Інформація, яка є релевантною для прийняття рішення щодо оптимального використання обмежених ресурсів. Оптимальна комбінація виробів в умовах декількох обмежень. Тіньова ціна. Чинники, які впливають на ціноутворення. Суть, переваги та вади економічної моделі ціноутворення. Суть, переваги та вади ціноутворення за принципом "витрати плюс". Обчислення націнки до собівартості для визначення ціни. Цільове калькулювання. Його переваги.

Тема 10. Аналіз інформації в управлінському обліку для оптимізації інвестиційних проектів

Бюджетування капітальних вкладень. Інформація, яка є релевантною для прийняття рішень про капітальні вкладення. Грошові потоки в процесі інвестування. Суть інвестування. Його застосування в процесі прийняття управлінських рішень. Чиста теперішня вартість проекту капітальних вкладень. Внутрішня норма прибутковості. Використання індексу прибутковості. Період окупності проекту капітальних вкладень. Облікова норма прибутковості. Раціонування капіталу. Чинники, які слід брати до уваги в процесі раціонування капіталу.

Тема 11. Бюджетування діяльності підприємства

Мета бюджетування. Напрямки бюджетування. Звітний бюджет. Послідовність бюджетування. Основні стадії цього процесу. Створення бюджетного комітету. Його завдання. Функції бухгалтера-аналітика в процесі бюджетування. Бюджетування "з нуля". Його переваги та вади. Суть прогнозування продажу. Бюджет продажу. Опис процесу складання бюджетів та послідовність їх розробки. Бюджетний контроль та його застосування. Сенс управління за відхиленнями. Види відхилень. Статичний бюджет. Гнучкий бюджет, його використання. Відхилення від гнучкого бюджету. Його визначення та інтерпретація. Відхилення за рахунок обсягу

продажу (діяльності). Групи, на які можна поділити відхилення від гнучкого бюджету. Поділ відхилення за рахунок обсягу продажу.

Тема 12. Облік діяльності за центрами відповідальності

Децентралізація управління, її переваги та недоліки. Зміст центрів виникнення витрат. Центр відповідальності. Ознаки поділу центрів відповідальності. Види центрів відповідальності. Їх приклади. Організація обліку за центрами відповідальності. Використання стандартних витрат в обчисленнях прогнозованих показників. Відхилення від стандартних матеріальних витрат. Причини таких відхилень. Відхилення від стандартних витрат на оплату праці. Чинники, що визначають відхилення змінних накладних витрат від встановленого стандарту. Розрахунок таких відхилень. Аналіз відхилень постійних накладних витрат від встановленого стандарту. Взаємозв'язок обліку стандартних витрат та обліку за центрами відповідальності. Критерії та методи дослідження відхилень. Облік відхилень у системі рахунків бухгалтерського обліку.

Тема 13. Внутрішня звітність про виконання бюджетів за центрами відповідальності. Трансфертне ціноутворення.

Суть системи внутрішньої звітності, її види та мета складання. Вимоги до звітності за центрами відповідальності. Показники, що застосовують для оцінки діяльності центрів відповідальності. Різниця в підходах до оцінки діяльності підрозділу та його керівника. Звіт про виконання кошторису центром витрат. Звіт центру прибутку. Оцінка діяльності центру прибутку. Звіт центру інвестицій. Прибутковість інвестицій. Переваги й вади цього показника. Чинники, завдяки яким можна збільшити прибутковість інвестицій. Фінансові показники, що застосовуються для оцінки діяльності центрів відповідальності. Трансфертна ціна. Її вплив на оцінку діяльності центрів відповідальності. Методи трансфертного ціноутворення. Коротка характеристика кожного з них.

Рекомендована література

1. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 16.07.1999 р. №996 – XIV (зі змінами та доповненнями). URL : [http:// zakon1.rada.gov.ua/go/996-14](http://zakon1.rada.gov.ua/go/996-14).
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 30.11. 1999 р. №291 (зі змінами та доповненнями). URL: <http:// zakon1.rada.gov.ua/go/z0893-99>.
3. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 28 березня 2013 року № 433 (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/>
4. Методичні рекомендації щодо формування облікової політики підприємства : Наказ Міністерства фінансів України 27 червня 2013 р. № 635 (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/>
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-17 (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги

до фінансової звітності”, затверджене наказом МФУ від 7.02.2013 р. № 73 (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/>

7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 16 “Витрати”, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999р. № 318 (зі змінами і доповненнями). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>

8. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості, затверджені наказом Міністерства промислової політики України від 09.07.2007 року № 373. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>

9. Атамас П. Й. Управлінський облік. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2009. 439 с.

10. Бутинець Ф.Ф., Давидюк Т.В., Канурна З.Ф., Малюга Н.М., Чижевська Л.В. Бухгалтерський управлінський облік: Підручник для студентів спеціальності “Облік і аудит” вищих навчальних закладів. / За ред. Проф. Ф.Ф. Бутиця. 3-тє вид., доп. і перероб. Житомир: ПП “Рута”, 2005. 480 с.

11. Гарасим П. М., Журавель Г. П., Хомин П. Я. Курс управлінського обліку: навч. посібник. К.: Знання, 2007. 314 с.

12. Голов С.Ф. Управлінський облік. Підручник. 3-тє видання. К.: Лібра, 2006 704с.

13. Дацій Н. В. Корецький М. Х., Пельтек Л. В.. Управлінський облік : навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 296 с.

14. Зоріна В. Н. Формування та калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) в галузях народного господарства: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури. 2008. 240 с.

15. Карпенко О. В. Управлінський облік: організація, методологія, методика викладання: монографія. Полтава: РВЦ ПУСКУ, 2005. 341 с

16. Лишиленко О. В. Бухгалтерський управлінський облік: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 254 с.

17. Маляревський Ю. Д., Лабунська С. В., Безкоровайна Л. В., Чечетова Н. Ф. Управлінський облік: навчальний посібник. Х.: ВД “ІНЖЕК”, 2009. 248с.

18. Нападовська Л. В. Управлінський облік : підручник для студентів вищих навч. закладів. К. : Книга, 2014. 544 с.

19. Партин Г. О., Загородній А. Г., Свідрик Т. І., Ясінська А. І., Бойчук Т. М. Управлінський облік: підручник. Львів: в-во Львівської політехніки, 2013. 280 с.

20. Садовська І.Б., Тлущкевич Н.В., Гарасим М.П. Управлінський облік: навч. посібник. Луцьк: РВВ ЛНТУ, 2010. 557 с.

18. Струк Н. С. Управлінський облік : курс лекцій. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2018 р. 103 с.

19. Фаріон І. Д. Управлінський облік : підручник. Київ : Центр учб. л-ри, 2012. 792 с.

Змістовий модуль 4. ОБЛІК І ЗВІТНІСТЬ В ОПОДАТКУВАННІ

Тема 1. Податкова система та її основні складові

Теорії виникнення та розвитку податків. Суть податків, їхні функції та елементи. Класифікація податків. Загальна характеристика податкової системи та податкової політики України. Податкові системи у зарубіжних країнах.

Тема 2. Податковий кодекс України та нормативно-правова база оподаткування

Податковий кодекс України: його структура та термінологія. Нормативне регулювання податкового обліку та податкової звітності в Україні. Методика впровадження податкового обліку в системі рахунків. Податкова звітність як показник ефективності організації податкового обліку.

Тема 3. Адміністрування податків і зборів

Загальна характеристика податкової роботи і системи адміністрування податків в Україні. Структура та основні завдання органів державної податкової служби. Облік платників податку. Податковий контроль.

Тема 4. Облік нарахування заробітної плати та її оподаткування

Загальна характеристика; платники; об'єкт оподаткування; база та ставки оподаткування, ПДФО, ЄСВ, ПСП. ПДФО та ЄСВ зі суми зарплати за першу половину місяця. ПДФО – звітність. Порядок заповнення та подання звітності з оподаткування заробітної плати та інших виплат працівникам. Натуральна оплата праці. Облік відпусток. Вихідна допомога. Лікарняні. Матеріальна допомога.

Тема 5. Облік і звітність щодо податку на прибуток

Загальна характеристика; платники; об'єкт оподаткування; база та ставки оподаткування податком на прибуток. Облік нарахування податку. Особливості формування податкових доходів і витрат. Порядок формування і подання податкової звітності, формування додатків до декларації з податку на прибуток, її корегування. Звичайні ціни та порядок їх застосування.

Тема 6. Облік і звітність щодо податку на додану вартість

Загальна характеристика; платники; об'єкт оподаткування; база та ставки оподаткування. Облік ПДВ. Облік податкових зобов'язань з ПДВ. Облік податкового кредиту з ПДВ. Порядок заповнення податкової накладної та його особливості. Ведення реєстру податкових накладних. Порядок складання та подання податкової декларації з ПДВ. виправлення помилок. Облік ПДВ за умов зміни вартісних і кількісних показників. Заповнення розрахунку коригування.

Тема 7. Облік і звітність щодо інших податків і зборів

Платники податку; об'єкт оподаткування; база та ставки оподаткування акцизним податком. Порядок справляння акцизного податку щодо різних груп товарів. Відображення в обліку господарських операцій з акцизного податку та формування звітності з акцизного податку. Облік ресурсних платежів. Облік плати за землю. Облік екологічного податку. рентна плата за спеціальне використання води: платники, ставки, об'єкт оподаткування, порядок обчислення, обліку, сплати і подання податкової декларації. Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів. Облік майнових платежів. Облік місцевих податків. Податкова звітність місцевих зборів. Туристичний збір. Єдиний податок.

Рекомендована література:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-17 (зі змінами і доповненнями). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Закон України „Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування” від 08.07.2010р. №2464-VI. (зі змінами і доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Методичні рекомендації щодо організації та проведення камеральних перевірок податкової звітності платників податків, крім перевірок декларації про майновий стан і доходи та декларації платника єдиного податку – фізичної особи; Наказ Міндоходів від 14.06.2013 № 165 URL: www.minrd.gov.ua
4. Наказ Міністерства фінансів України від 28.01.2016 № 21 “Про затвердження форм та Порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість” URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0159-16#Text>
5. Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.2015 № 897 “Про затвердження форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємства” URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1415-15#Text>
6. Наказ Міністерства фінансів України від 13.01.2015 № 4. “Про затвердження форми Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку (форма № 1ДФ) та Порядку заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку”: URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
7. Наказ Міністерства фінансів України від 22.09.2014 № 957 “Про затвердження форми податкової накладної та Порядку заповнення податкової накладної”: URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 „Зобов’язання”, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. №20. URL: www.minfin.gov.ua
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 "Дохід", затверджено наказом Міністерства фінансів України від 29.11.99 р. № 290. URL: www.minfin.gov.ua
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 „Витрати”, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. №318. URL: www.minfin.gov.ua
11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 “Податок на прибуток”, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28 грудня 2000 р. № 353 URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 “Фінансовий звіт суб’єкта малого підприємництва”: Наказ Міністерства фінансів України N 39 від 25.02.2000 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
13. Положення бухгалтерського обліку 35 “Податкові різниці”: Наказ Міністерства фінансів України від 25 січня 2011 р. № 27 URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
14. Кучерявенко М. П. Податкове право України: Навчальний посібник. Харків: Право, 2013. 536 с.

15. Лень В. С. Фінансовий облік: навч. посіб. К.: Академія, 2011. 608 с.
16. Максимова В. Ф., Артюх О. В. Облік у системі оподаткування: навч. посібник. Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2013. 267с.
17. Мурашко В.М., Сторожук О.В., Мосійчук О.С., Мурашко О.В. Податковий облік: навчальний посібник. Ірпінь: Національна академія ДПС України, 2007. 570с.
18. Найденко О. Є. Податковий контроль : навчальний посібник. Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. 224 с.

Змістовий модуль 5. ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Основи побудови і загальні вимоги до звітності підприємств

Мета і завдання звітності. Класифікація звітності. Склад і структура звітності: фінансова, статистична та спеціальна. Управлінська звітність. Користувачі звітності підприємства та їх інтереси. Поняття фінансової звітності та її види. Вимоги національних стандартів до складу та елементів фінансової звітності. Якісні характеристики фінансової звітності. Принципи підготовки фінансової звітності. Розкриття інформації у фінансовій звітності. Загальні положення щодо порядку заповнення звітних форм. Порядок подання та оприлюднення звітності підприємств. НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансових звітів”.

Тема 2. Баланс підприємства

Принципи побудови та структурування балансу. Аналітичні можливості балансу. Побудова і зміст чинної форми балансу. Визнання статей балансу. Характеристика розділів і статей балансу. Загальні принципи оцінювання статей балансу. Особливості оцінювання та відображення в балансі необоротних і оборотних активів, власного капіталу, довгострокових і поточних зобов'язань. Підготовка облікових даних для складання балансу, методика і техніка заповнення балансу. Примітки до балансу.

Тема 3. Звіт про фінансові результати

Структура і зміст звіту. Принципи визнання доходів і витрат. Класифікація доходів і витрат у звіті про фінансові результати. Джерела даних для складання звіту. Визначення показника виручки (доходу) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) залежно від виду діяльності. Порядок визначення показників податку на додану вартість, суми акцизних зборів та інших вирахувань з доходу. Визначення собівартості реалізованої продукції та узгодження знайдених показників з даними відповідних декларацій і розрахунків. Розрахунок валового прибутку (збитку). Визначення фінансових результатів від операційної та звичайної діяльності. Поняття про надзвичайні доходи і витрати. Визначення чистого прибутку (збитку) підприємства. Склад і структура елементів операційних витрат. Показники прибутковості акцій і порядок їх розрахунку. Розкриття інформації про інші доходи і витрати у примітках до звітності.

Тема 4. Звіт про рух грошових коштів

Призначення, структура і зміст звіту про рух грошових коштів. Джерела інформації для складання звіту. Методи складання звіту (прямий і непрямий). Порядок визначення даних про рух грошових коштів у результаті операційної діяльності в разі застосування прямого і непрямого методів.

Порядок визначення даних про рух грошових коштів у результаті інвестиційної діяльності.

Порядок визначення грошових коштів у результаті фінансової діяльності. Розрахунок зміни обсягу грошових коштів за звітний період. Узгодження показників звіту з балансом. Розкриття інформації про рух грошових коштів у примітках до фінансової звітності.

Тема 5. Звіт про власний капітал

Складники власного капіталу. Зміст статей звіту про власний капітал. Порядок складання звіту про власний капітал. Особливості формування звітних даних про зміни статутного, додаткового, резервного, неоплачуваного та вилученого капіталу. Розкриття інформації про зміни у власному капіталі у примітках до бухгалтерських звітів.

Тема 6. Примітки до річного фінансового звіту

Склад і структура приміток до фінансових звітів. Загальні положення П(С)БО 6 “Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах”. Виправлення помилок і зміни в облікових оцінках. Зміни в обліковій політиці. Події після дати балансу. Розкриття інформації у примітках до фінансових звітів.

Тема 7. Зведена і консолідована фінансова звітність

Поняття зведеної та консолідованої звітності. Загальні положення П(С)БО 19 “Об’єднання підприємств”. Порядок відображення в обліку і звітності придбання інших підприємств, гудвілу, який виник при придбанні, злиття підприємств, а також розкриття інформації про об’єднання підприємств. Операції щодо об’єднання підприємств, які перебувають під спільним контролем, і до обліку часток у спільних підприємствах. Розкриття інформації щодо злиття, об’єднання підприємств. Визначення справедливої вартості придбаних ідентифікованих активів і зобов’язань.

Загальні положення НП(С)БО 2 “Консолідована фінансова звітність”, застосовуються групою підприємств, організацій та інших юридичних осіб (далі - група підприємств), яка складається з материнського (холдингового) підприємства та дочірніх підприємств.

Порядок складання консолідованої фінансової звітності та загальні вимоги до розкриття інформації щодо складання консолідованої фінансової звітності.

Поняття внутрішньогрупових операцій, внутрішньогрупового сальдо та нереалізовані прибутки та збитки від внутрішньогрупових операцій тощо.

Тема 8. Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва

Загальні положення П(С)БО 25 “Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва” та його застосовуються суб'єктами малого підприємництва, які визнані такими відповідно до чинного законодавства, і представництвами іноземних

суб'єктів господарської діяльності. Зміст і форма Фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва у складі Балансу (форма №1-м) і Звіту про фінансові результати (форма №2-м) та порядок заповнення його статей. Зміст і форма Спрощеного фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва у складі Балансу (форма №1-м) і Звіту про фінансові результати (форма №2-м) та порядок заповнення його статей.

Тема 9. Спеціальна і статистична звітність

Суть, мета і завдання статистичної звітності. Загальнодержавний табель форм статистичної звітності для об'єднань, підприємств, організацій і установ України всіх форм власності. Зміст та порядок заповнення головних форм статистичної звітності.

Рекомендована література

1. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 16.07.1999 р. №996 – XIV - URL: zakon.rada.gov.ua/go/996-14
2. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені Наказом МФУ від 28.03.2013 р. № 433 URL: www.minfin.gov.ua/control/uk/.../article
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, затверджене наказом МФУ від 7.02.2013 р. № 73 URL: http://zakon1.rada.gov.ua/
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 “Консолідована фінансова звітність”, затверджене наказом МФУ від 27.06.2013 р. № 628 URL: zakon.rada.gov.ua/go/z1223-13
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 “Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах”, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28. 05. 1999 р. №137 зі змінами і доповненнями. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 “Об'єднання підприємств”, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07. 07. 1999 р. № 163 (зі змінами і доповненнями) URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 “Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва”, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 25. 02. 2000 р. №39 (зі змінами і доповненнями). URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00
8. Боднар М. М. Звітність підприємства : підручник. Київ: “Центр навчальної літератури”. 2015. 570 с.
9. Зубілевич С.Я. Посібник з бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності підприємствами України. 3-є вид., перероб. та доп. К.: 2012. 472 с.
- 10.Ткаченко Н.М. Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування і звітність: підручник. 6-те видання, доповнене і перероблене. Київ: Альтера, 2013. 981 с.

Змістовий модуль 6. АУДИТ

Тема 1. Організація аудиторської діяльності в Україні

Аудиторська діяльність, як метод незалежного контролю. Сертифікація, ліцензування. Методи документального та фактичного контролю. Вибірковий та суцільний аудит. Критерії вибору оцінки відповідних методичних підходів до проведення аудиторської перевірки. Організаційні аспекти аудиторської перевірки. Попереднє дослідження підприємства-клієнта. Організація роботи з клієнтом. Основні принципи та нормативно-правове забезпечення проведення аудиторської перевірки. Структура міжнародних стандартів аудиту, надання впевненості та етики. Концептуальна основа аудиту. Професійна етика аудиторів.

Тема 2. Методи й види аудиту

Основи аудиторської перевірки. Критерії оцінки стану бухгалтерського обліку та їх вплив на методи і способи проведення контрольних процедур. Види аудиту та їх суть.

Тема 3. Аудиторські документи

Поняття робочих документів аудитора, їх зміст та структура. Вимоги до оформлення та зберігання робочих документів. Робочі документи юридичного, конфіденційного та підсумкового характеру. Підсумкова документація за результатами проведеного аудиту. Поняття аудиторського звіту та аудиторського висновку. Види аудиторського висновку та його структура. Спеціальні вимоги до аудиторського висновку. Документування роботи аудитора (МСА 230).

Тема 4. Аудиторський ризик

Поняття аудиторського ризику та істотності в аудиту. Класифікаційні підходи до методів та способів оцінки аудиторського ризику. Процедури оцінки істотності та її вплив на величину ризику не виявлення. Оцінка ризиків (МСА 315, 320, 330) Аудиторські докази та процедури їх отримання (МАС 500, 501, 505, 510, 520) Аудиторська перевірка облікових оцінок (МСА 540, 545). Врахування законів та інформування управлінського персоналу (МСА 250, 260).

Тема 5. Контроль якості аудиторських послуг

Елементи системи контролю якості аудиторських послуг Незалежність та її загрози. Етичні вимоги до аудиту. Виконання завдання та моніторинг відповідності політиці та процедурам контролю якості.

Тема 6. Аудит фінансової звітності та оформлення результатів перевірки.

Мета, завдання та джерела аудиту. Аудит балансу підприємства. Аудит звіту про фінансові результати. Аудит інших видів фінансової звітності. Аудит податкової звітності. Зв'язані сторони (МСА 550). Подальші події і оцінка їх аудитором (МСА 560). Припущення про безперервність діяльності підприємства (МСА 570). Порівняльні дані та інша інформація, пояснення управлінського персоналу (МСА 580, 710, 720). Огляд історичної фінансової інформації та проміжної фінансової

інформації(МСЗО 2400, 2410). Висновок аудитора щодо фінансової звітності (МСА 700, 701, 705,706). Висновок за завданням спеціального призначення (МСА 800)Висновок про відповідність звітності МСФЗ (ПМПА 1014)Особливості аудиту малих підприємств (ПМПА 1005).

Рекомендована література

1. Аудит (Основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту). / За ред. Проф. Немченко В.В., Редько О.Ю., Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2012.540с.
2. Войнаренко М.П., Пономарьова Н.А., Замазій О.В. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту : Навч. посіб./ Войнаренко М.П., Пономарьова Н.А., Замазій О.В К.: Центр учбової літератури, 2010. 488с.
3. Ковалюк О.М. Економічний аналіз і аудит : навчальний посібник /Ковалюк О. М., Бандура З. Л., Вейкрута Л. С. Львів: ЛНУімені Івана Франка, 2014. 322с.
4. Лозовицький С. П. Аудит. Навчальний посібник. Львів: “Магнолія 2006”, 2011. 466с.
5. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики: Видання 2006 року/ Пер. з англ. за ред. О.В. Селезньова тв. ін. К: Статус, 2006. 1152с.
6. Огійчук М.Ф., Новіков І.Т., Рагуліна І.І. Аудит: організація і методика: навч. посібник. К.: Алерта, 2010. 584с.
7. Пантелеєв В.П. Аудит. Навчальний посібник. К: вид. дім “Профісiонал”, 2008. 400с.
8. Петрик О. А., Савченко В. Я., Свідерський Д. Є. Організація та методика аудиту підприємницької діяльності: навч. посіб. К. : КНЕУ, 2008. 472с.
9. Пшенична А. Ж. Аудит. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 320с.
10. Чернелевський Л. М., Беренда Н. І. Аудит: теорія і практика : навчальний посібник. К: “Хай-Тек Прес”, 2008. 560с.

Змістовий модуль 7. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

Тема 1. Предмет, завдання, зміст і об’єкт аналізу.

Економічний аналіз як галузь економічної науки. Економічний аналіз в умовах ринкової економіки. Господарська діяльність як предмет економічного аналізу. Використання в економічному аналізі системи показників. Основні категорії економічного аналізу. Ресурси, фактори, резерви виробництва, їх класифікація. Задачі економічного аналізу. Пошук та виявлення резервів, сприяння їх реалізації з метою підвищення ефективності виробництва. Зв'язок економічного аналізу з іншими науками і дисциплінами.

Тема 2. Метод і методичні прийоми економічного аналізу

Аналітичний метод. Деталізація звітних показників. Елімінування як метод розрахунку впливу факторів. Способи елімінування: ланцюгових підстановок, абсолютних і відносних різниць та перерахунків. Порівняння та його застосування в аналізі. Моделювання. Види моделей. Використання моделювання в економічному

аналізі. Балансові зіставлення. Використання балансових розрахунків для вилучення величини невідомих показників і факторів. Сальдовий прийом. його можливості в аналізі. Статистичні методи, які застосовуються в аналізі. Економіко-математичні методи, які застосовуються в економічному аналізі, їх класифікація. Соціологічні та інші методи, які застосовуються в економічному аналізі. Анкетний метод дослідження.

Тема 3. Види економічного аналізу та його інформаційне забезпечення

Класифікація видів. Поточний аналіз. Оперативний аналіз. Перспективний аналіз. Загальноекономічний аналіз. Техніко-економічний і фінансово-економічний аналіз. Внутрішньогосподарський аналіз, Міжзаводський або порівняльний аналіз. Функціонально-вартісний та системний аналіз. Стратегічний аналіз. Система техніко-економічних показників як база економічного аналізу. Використання ЕОМ в економічному аналізі. Створенню автоматизованого банку даних для вирішення аналітичних задач.

Тема 4. Аналіз обґрунтованості і виконання виробничої програми.

Економічна експертиза “портфелю замовлень”. Аналіз і оцінка виконання договірних завдань. Аналіз організації виробничого процесу. Аналіз резервів виробництва і продажу продукції. Поняття “точки безбитковості”. Побудова графіка безбитковості. Аналіз партнерських відносин підприємства. Фактори виробництва продукції. Оцінка динаміки обсягу продукції виробництва. Аналіз впливу екстенсивних та інтенсивних факторів на динаміку показників, методика їх розрахунку.

Аналіз асортименту і структури випуску продукції. Комплексний аналіз впливу асортименту і структурних зрушень на економічні показники роботи підприємства. Аналіз якості продукції і робіт. Аналіз впливу зміни якості на економічні показники роботи підприємства. Аналіз виробничого браку підприємства. Аналіз комплектності і ритмічності роботи підприємства. Оцінка резервів росту випуску продукції.

Тема 5. Аналіз фінансового стану підприємства

Оцінка фінансового стану підприємства. Визначення платоспроможності підприємства за балансом та іншими джерелами інформації. Фактори, що впливають на фінансовий стан організації. Основні заходи по стабілізації фінансового стану підприємства. Аналіз майна підприємства. Оцінка співвідношення основного й оборотного капіталу. Аналіз структури основних і оборотних активів.

Аналіз оборотності оборотних коштів і причин їх зміни. Аналіз матеріальних оборотних активів, виявлення надлишкових і непотрібних запасів. Аналіз дебіторської заборгованості: по обсягу, складу, структурі і строках її виникнення за даними аналітичного обліку. Аналіз пасивів підприємства. Склад і співвідношення власного й позичкового капіталу на конкретну дату і в динаміці.

Аналіз фінансової стійкості і ліквідності підприємства. Відносні показники фінансової стійкості, методи їх визначення і оцінка досягнутого рівня. Узагальнення результатів аналізу.

Тема 6. Аналіз прибутку і рентабельності

Поняття фінансового результату діяльності підприємства. Балансовий прибуток і його складові. Прибуток від реалізації продукції (робіт, послуг). Аналіз доходів і збитків, що не плануються. Аналіз розподілу прибутку. Визначення суми чистого прибутку. Фактори, які впливають на розмір чистого прибутку. Аналіз і обґрунтування основних напрямків використання прибутку.

Аналіз показників рентабельності: загальна рентабельність виробництва, реалізованої продукції, окремих виробів. Фактори зміни рентабельності, резерви зростання.

Тема 7. Аналіз витрат на оплату праці

Аналіз ефективності використання робочої сили. Аналіз використання робочого часу. Показники й аналіз динаміки продуктивності праці. Аналіз впливу трудових і організаційно-технічних факторів на динаміку продуктивності праці. Аналіз трудомісткості продукції. Аналіз резервів продуктивності праці і продукції за рахунок кращого використання трудових ресурсів.

Тема 8. Аналіз довгострокових активів підприємства

Аналіз показників складу, структури і технічного стану основних засобів. Методика розрахунку забезпеченості підприємства устаткуванням. Оцінка динаміки оновлення й модернізації основних засобів, фондоозброєності праці.

Аналіз ефективності використання основних засобів. Методика розрахунку показників використання основних засобів. Аналіз фондівіддачі і факторів її зміни. Аналіз ефективності використання й освоєння виробничих потужностей. Аналіз використання виробничого устаткування. Методика визначення і виявлення резервів росту фондівіддачі і випуску продукції.

Тема 9. Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їх використання

Аналіз забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами і ефективності їх використання. Аналіз потреби підприємства в матеріальних ресурсах і рівня виробничих запасів. Фактори, що впливають на рівень складських запасів підприємства. Аналіз показників використання матеріальних ресурсів і оцінка динаміки матеріаломісткості продукції. Аналіз факторів зміни і виявлення резервів зниження матеріаломісткості продукції та підвищення ефективності виробництва.

Тема 10. Аналіз витрат на виробництво і реалізації продукції

Напрями аналізу витрат на підприємстві за елементами затрат і статтями калькуляції, за ступенем залежності від обсягу виробництва й збуту продукції, за місцями виникнення витрат, за об'єктами калькулювання.

Аналіз собівартості продукції. Аналіз матеріальних витрат. Аналіз витрат на заробітну плату і використання фонду оплати праці.

Аналіз комплексних статей витрат: витрати по утриманню і експлуатації устаткування, загально виробничі та загальногосподарські витрати. Аналіз собівартості окремих виробів.

Рекомендована література :

1. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник / за заг. ред. І. В. Сіменко, Т. Д. Косової. К.: “Центр учбової літератури”, 2013 384 с.
2. Булатів А.С. Економічний аналіз діяльності підприємств: навч. посіб. К.: Знання, 2007. 408 с.
3. Гадзевич О. І. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово-господарської діяльності підприємств: навч. посіб. К.: Кондор, 2007. 180 с.
4. Мних Є.В. Економічний аналіз: підручник. К.: Знання, 2011. 630 с.
5. Мошенський С.З., Олійник О.В. Економічний аналіз: підручник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів. 2-ге вид., доп. і перероб. Житомир: ПП “Рута”, 2007. 704 с.
6. Кіндрацька Г.І. Економічний аналіз : підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2008. 487 с.
7. Ковалюк О. М. Економічний аналіз і аудит : навчальний посібник /Ковалюк О. М., Бандура З. Л.,Вейкрута Л. С.; Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2014. 322 с.
8. Ковальчук К. Ф Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2012. 326с.
9. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. 3-тє вид., випр.. і доп. К.: Знання, 2007. 668 с.
10. Тринька Л.Я., Липчанська О.В. Економічний аналіз: навчально – методичний посібник. К.: Алерта, 2013. 568 с.
11. Черниш С. С. Економічний аналіз: навч. посіб. К.: Центр навч. літ-ри, 2010. 256 с.
12. Чумаченко М. Г. Економічний аналіз: навч. посібник / М. А. Болух [та ін.]; ред. М. Г. Чумаченко; 2.вид., перероб. і доп. К.: КНЕУ, 2007. 555 с.